Gwasanaeth Therapi Iaith a Lleferydd

Cynllun 'Cymorth Cartref'

LLEFERYDD ANWASTAD

Pethau i'w gwybod am atal dweud mewn plant

Nid ydi hi bob amser yn syml dysgu sut i siarad. Weithiau bydd plant yn stopio, yn oedi, yn ailgychwyn neu'n baglu dros eiriau.

Rhwng 2 a 5 oed, gall fod yn arferol iawn i blant ailadrodd geiriau ac ymadroddion, neu betruso, dweud "ym" ac "er" wrth weithio allan sut i ddweud rhywbeth.

Mae'r daflen yma'n rhoi gwybodaeth am ddysgu i siarad ac atal dweud – beth i edrych amdano gartref a sut i helpu.

Afasic CYMRU
voice for life
llais ar gyfer bywyd

GIG CYMRU NHS WALES
Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr University Health Board

Pethau i'w gwybod

- Mae gan 5 ymhob 100 o blant atal dweud, ar ryw adeg, wrth ddysgu i siarad. Gall lleferydd fynd yn fwy rhugl wrth iddyn nhw dyfu i fyny neu gall barhau i fod yn anodd.
- Ar unrhyw oedran, gall atal dweud fynd a dod.
- Gall rhuglder newid gan ddibynnu ar y sefyllfa mae'r plentyn ynddi, sut mae ef/hi'n teimlo, â phwy mae ef/hi'n siarad, a'r hyn mae ef/hi'n ceisio ei ddweud.
- Nid oes unrhyw reswm hysbys am atal dweud –ni ellir ei achosi. Fodd bynnag gall rhedeg mewn teuluoedd ac mae'n fwy cyffredin ymhlith bechgyn na merched.

Sut mae atal dweud yn swnio?

- Methu cychwyn am ychydig eiliadau ("..... mae fy nhrên i'n mynd yn gyflym iawn")
- Lleferydd dirdynedig neu anwastad
- Gwneud ymdrech ychwanegol wrth ddweud geiriau
- Ailadrodd rhannau o eiriau nifer o weithiau ("ga...ga ... gaf i")
- Ymestyn seiniau mewn gair ("ga i gggggael cacen?")
- Stopio'r hyn sy'n cael ei ddweud hanner ffordd trwy frawddeg

Mae'r mathau o anawsterau'n amrywio o blentyn i blentyn – efallai y byddwch chi'n clywed rhai o'r pethau hyn, neu bob un, pan fydd eich plentyn yn siarad

Sut i helpu eich plentyn

Efallai y bydd y cynghorion hyn yn helpu eich plentyn i siarad yn fwy rhwydd – ond peidiwch â disgwyl newid ar unwaith.

Neilltuwch ychydig funudau am oddeutu'r un amser bob diwrnod i roi eich sylw llawn i'ch plentyn. Cadwch y sefyllfa yn dawel ac wedi ymlacio – Chwaraewch â'r hyn mae ef/hi eisiau ei chwarae a siaradwch am yr hyn mae ef/hi eisiau ei siarad.

Defnyddiwch iaith syml â'ch plentyn, "o, 'de ni'n chwarae â briciau" yn hytrach na "o wrth gwrs, wyt ti a fi am eistedd a chwarae efo dy friciau nawr tyden ni".

Arafwch eich lleferydd eich hun wrth siarad â'r plentyn yn hytrach na dweud wrtho/wrthi i bwyllo, arafu neu gychwyn eto.

Gadewch i'ch plentyn wybod eich bod chi'n gwrando trwy edrych arno/arni pan fydd ef/ hi'n siarad â chi. Os ydych chi'n brysur, ceisiwch stopio'r hyn ydych chi'n ei wneud, troi ato/ati ac edrych arno/arni fel ei fod/bod yn gwybod bod ganddo/ganddi eich sylw llawn.

Edrychwch ar wefan cymdeithas Atal Dweud Prydain i gael mwy o wybodaeth www.stammering.org

Os ydych yn poeni am leferydd eich plentyn neu am gael mwy o wybodaeth, ffoniwch eich Gwasanaethau Therapi Lleferydd ac Iaith lleol

Bwrdd Iechyd Prifysgol Abertawe Bro Morgannwg	Abertawe, Castell-nedd Port Talbot a Phen-y-Bont ar Ogwr
Bwrdd Iechyd Aneurin Bevan	Blaenau Gwent, Caerffili, Sir Fynwy, Casnewydd, Torfaen a De Powys
Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr Wrecsam a Sir y Fflint 01978 727071 Conwy a Sir Ddinbych 01745 443178 Gogledd-orllewin Cymru 01286 662760	Ynys Môn, Gwynedd, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint, a Wrecsam, yn ogystal â rhannau o'r canolbarth, Swydd Gaer a Sir Amwythig
Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro	Preswylwyr Caerdydd a'r Fro
Bwrdd Iechyd Cwm Taf	Cwm Cynon, Merthyr Tudful, Cymoedd y Rhondda ac ardal Taf Elái
Bwrdd Iechyd Hywel Dda	Sir Gaerfyrddin, Ceredigion a Sir Benfro.
Bwrdd Addysgu Iechyd Powys	Aberhonddu, Y Drenewydd, Sir Fynwy a Threfyclo, Sir Frycheiniog a gweddill Maesyfed

Afasic Cymru yw'r unig elusen yng Nghymru sy'n cynrychioli plant a phobl ifanc ag Anghenion Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu (SLCN), a rhoddir pwyslais arbennig ar bobl ifanc â Nam Penodol ar Iaith (SLI) www.afasiccymru.org.uk.

Mae Afasic Cymru'n cydnabod Amy Hewer, Therapydd Iaith a Lleferydd gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a Dechrau'n Deg Wrecsam am weithio mewn partneriaeth i gynhyrchu'r wybodaeth hon.

Ariennir cynhyrchiad y daflen hon gan
Sefydliad Waterloo a Llywodraeth Cymru

thewaterloofoundation

Llywodraeth Cymru
Welsh Government